

Magyar katonák egy elhagyott KV-1 szovjet nehéz harckocsit vizsgálnak (fent)
A németek által átadott, a honvédségnél közepes kategóriába sorolt Pztkpww 38(t) (T-38) könnyű harckocsi (lent)

lenséges behatás nélkül – elvesztette seregtestjellegét, és a további harcok folyamán már csak egy gyorsan mozgó vegyes csoportot képezett.

A MAGYAR HARCKOCSIZÓK HELYTÁLLÁSA

Január 18-án Tatarinóban érte a rendezkedő páncélosadosztályt a hír, hogy a következő települést, Alekszejvka-Nyikolajevkát már szovjet csapatok és partizánok tartják megszállva, és elzárják a további visszavonulás útját. A 30. harckocsiezred megmaradt harckocsijából, páncélvadászaiból, árkászszázadából és vonatából alakított harccsoport súlyos utcai harcokban kiűzte az ellenséget Nyikolajevkából, majd a településre vezető utak lezárásával biztosította a városon átvonulást a többi alakulat számára. Végül utóvédként követte az elvonulókat.

sovka–Kamenka–Karpenkovo útvonalon. Ez az éjjeli visszavonulás az egyetlen még járható úton, amelyről a hótorlaszok és árkok miatt letérni nem lehetett, s amelyen magyar, német, sőt olasz gyalogos-, fogatolt és gépkocsizó alakulatok mozogtak rendetlen összevisszaságban, végzetes csapást mért a páncélosadosztályra. A különböző alakulatok járművei összekeveredtek. A hófúvásban elakadt járművek eltorlaszolták az utat. A nagy hideg, a vihar,

a rossz látási viszonyok, az orosz harckocsik előretörésétől való félelem szülte rémlátomások pánikszerű hangulathoz vezettek.

Ez a váratlanul és előkészítetlenül elrendelt s rendkívüli körülmények közt végrehajtott visszavonulás megfosztotta a páncélosadosztályt harckocsi-, gépkocsi- és tüzérségi anyagának java részétől, amit belátható időn belül nem lehetett pótolni, így a páncélosadosztály – tulajdonképpen el-

BÁN ATTILA

AZ ENIGMA H29 REJTJELEZŐ GÉP

Az Enigma forgó kódtárcsás, elektromechanikus rejtjelező gépek forgalmazása az 1920-as években kezdődött meg, először kereskedelmi célokra.

Fejlett, többlépcsős kódolása miatt a titkosítását az 1970-es évek elejéig (tévesen) feltörhetetlennek tartották. A német szárazföldi haderő 1926-tól kezdte alkalmazni különféle változatait. A Magyar Királyi Honvédség az 1930-as évek elején vette használatba a G31-es, nyomtató nélküli típus külső nyomtató csatlakozására alkalmasá tett változatát, illetve a nyomtatóval felszerelt H29-est. A Hadtörténelmi Intézet és Múzeum tulajdonában lévő (hiányos nyomtatójú) Enigma H29 tudomásunk szerint az egyetlen fennmaradt példány.

A február 9-ig tartó visszavonulás során a 30. harckocsiezred egyre kevesebb harckocsijából alakított csoport hol elővédként tisztította meg az utat, hol oldalról biztosította különböző magyar és német csapatok visszavonulását a hómezők felől támadó szovjet csapatokkal szemben. Megállás esetén ellenlökésekkel tartotta vissza az üldözőket. A szovjet gyalogság ugyanis éppen úgy respektálta a magyar harckocsikat, mint a miénk a T-34-eket. A visszavonulás során a páncélosadosztálynak harcban kellett átvágnia magát Alekszejevka-Nyikolajevkán (január 18.), Iljinkán (január 20–22.), Bugyonijon (január 23.), Novi-Oszkolon (január 24–26.), Mihajlovkán (február 1–4.) és Korocsán (február 6–7.).

Korocsából a hadosztály nem harcoló részeit útnak indították Belgorodba. Az elvonulókat a megmaradt harckocsikból, Nimród páncélvadászokból és gépkocsizó lövészekből álló harccsoport biztosította. 1943. február 7-én a magyar 2. hadsereg parancsnoksága utasította a páncélosadosztályt még harcoló csoportját, hogy vonuljon vissza Szumiba. Belgorod azonban már orosz kézen volt, ezért a harccsoport attól délre, a robantás előtt álló volcsanszki hídon

kelt át az Északi-Donyecen. A partváltást két harckocsival megerősített utóvéd fedezte Balikó százados parancsnoksága alatt. Miközben a zöm áthaladt a hídon, az erdőből orosz egységek ütöttek rajta a Balikó-csoporton, amely harcolva vonult vissza. E harcokban pusztult el a hadosztály utolsó hadra fogható harckocsija.

Annak ellenére, hogy a hadosztály szinte teljes harcjárműanyaga megsem-

misült, a visszavonulás méltán került a magyar harckocsizó csapatok történelmének legdicőségesebb lapjai közé. A 30. harckocsiezred áldozata nem volt hiábavaló. A hadosztály januári 10-11 ezres éllemezési létszámából 9000 fő megmenekült. Nem beszélve azoknak a magyar és német katonáknak a tízezeiről, akiknek visszavonulását az utolsó harcjárműig kitartó magyar harckocsizók fedezték. ♦

